

DE CONDITIS SECTIO

P R I M A.

ONDIUNTUR plantarum nunc radices, nunc surculi, & similia: nunc flores, nunc denique fructus. De quibus omnibus ordine nobis dicendum est. Primò autem quibus modis radices variè condiri debeant.

Condire est sapidum & palato iucundum reddere, idq̄ alimentis maximè conuenit: ad medicamenta verò transfertur: ambo autem saccharo vel melle, vel utroq̄ cōdiuntur & dulcorantur, ut gulæ & stomacho sint grata, & diu seruari possint integra, & recentibus proxima, non ut vires eis nouas queramus, nisi quas saccharum, aut mel & coctio afferunt: præterquàm dum etiam aromata conditis ipsis admiscemus. Condiuntur autem radices, teneri caules, surculi, germina, flores, fructus quarundam plantarum: semina quoque non pauca, & cortices non modo fructuum, sed lignorum etiam. Quæ verò condienda sunt, si ampliora sint, quàm ut vis condimenti coquendo, ad intima usque penetret, vel si quid intus alienum continent, in frustra prius secantur, & purgantur intus, & si est opus, etiam foris, minora verò quanta sunt, condiuntur. Condita verò hæc nouisse ad medicum pertinere præter, Mesuen, abundè ex Gal. lib. alimentorum colligere licet, atque etiã ex lib. c. ph. p. Illic enim obsonandi, & obsonia parandi artem medico necessariam ait, hinc fructuum aut potius ex his succorum variorum condituram docet: quod magni sit momenti alimenta vel medicamenta condimentis agro iucunda facere, nihil aut parum minuta ipsorum facultate. Condiendi verò, seu ut vulgò loquimur, conficiendi vocabulum latius nobis patet, ut etiam quæ igni clementer coquantur, & quæ sale & aceto seruentur, confici dicamus. Contra item conditi nomen neotericis medicis in angustum sic est coactum, ut
illius

illius appellatione ea veniant sola, quæ conseruis (vt vulgò vocamus) pulueribus cordialibus, saccharo multo miscentur in grumos exiguos & semisiccos. Quæ cōsistentia agris est gratior, quàm conseruarum per se, quàm siccorum per se. Cur autem condita hæc prima statuerim, ac in his, vt sequentibus permultis, ordinē Mesuæ, non nihil immutarim, rationem in præfatione antidotarij abundè docui.

10 **E**Ryngium conditum renes calfacit, venerem excitat, flatustamen ventriculi dissipat: sic autem conditur. Radice^s Radices cō-
eius amplæ albæ, teneræ, à cortice cinericio & ligno interno dita.
purgatæ, in frustra pollicaris magnitudinis sectæ, vno caryo-
phyllo humectato, & particula zingiberis humectati (vt mox
in zingibere condito dicam) fartæ intus, vnde lignosa portio
exacta est coquantur in æquali pondere sacchari, & duplo
†melle, vel melle solo sed triplo: coctis addatur aromatum pō- †Saccharo
dus iustum. Datur ab vncia vna ad vncias duas. recentiores.

20 Cur sim secacul Mesuæ interpretatus eryngium, lege
in nostris annotationibus in Antidotarium. Quæ verò
aromata, & quanto pondere addi possint, ex sequenti-
bus conditis colliges: quanuis & sine his solo melle aut
saccharo, aut vtroque condita hæc radix sit odorata Dio-
scoridi, & gustu aromatico. Datur dormituri: mox etiam
à cibo, & ante cibum tuto sumi potest etiam largiore men-
sura. Radices cynosorchis & serapiadis, & vtriusq; satyrij
30 similiter in eundem vsum hodie cōdiuntur. Nam hæc omnes
etiam Dioscoridi ad venerem proniores reddunt. Mesues
autem has radices hoc modo condit.

Diasatyriion analepticum & renutritorium phthiſicis, he-
cticis vel aliter consumptis & emaciatis: semen auget,
veneremq; incitat. Accipit radicum satyrij plenarum & recē-
tium lib. vnam: tere, coque exactè in lacte ouino dulci quan-
tum satis esse videbitur, ad lactis consumptionem. Postea tere
40 pistillo ligneo cum vnciiis tribus olei recentis amygdalarum
& despumata

ti libris duabus succi pomorū dulciū vnc. duodecim cum sacchari optimi libris tribus coctū superfunde: misce percoquendo. Postremò ab igni deposito iniice cinnamomi drac. quinque: been albi & rub. ana drach. duas: ligni aloës drach. tres: croci, fantali flauī, tragacanthi, gummi Arabici, ozini caryophyllati, cubebæ, macis, ana drach. vn am & dimidiam; repone vae vitreo. Da ab aureis tribus ad aureos quinque.

Hoc inter electaria confectionem de testiculis vulpis appellabat Mesues: Rarum vsu est: nec salubre heceticis, aut alia febre laborantibus, nisi aromata tollas: quæ condito præcedenti etiam addi possunt ad venerem plenius augendam. Venerem verò quæ excitant, humida sunt ad secundum ordinem, calida temperata & flatulenta. Vult autem Mesues eam radicem sumi, quæ superior est ac plenior, non eam quæ flaccida est, & vetustior alterius ceu parens. Quântum autem vtriusque vires differant, leges in Dioscoridis cynosorchi: ad renutriendum autem, datur vnc. semisse manè horis duabus aut tribus ante cibum: ad venerem verò, dormituris, aut etiam ante cœnam.

Gal. lib. 5.
simpl.

† **D**iasatyrion alterum semē auget ac promouet, veneremque arrecto valenter pudēdo concitat. Accipit autem libram vnam radicū eryngij in aqua cicerum secunda coctorum, quæ cum radicū fatirij plenarum & recentium vncias octo, radicis raphani domestici vnc. tribus: radicis draconthij vnc. duabus terantur, & adiectis olei sesamini & butyri vaccini ana vncias quatuor, exactè igni lento coquantur in lactis vaccini, vel ouini quantitate sufficienti, ad iustam crassitiam: tunc adde mellis despumati libras sex: succi cepæ librā vnam & semissem perfectè coctum vbi erit, ab igne deposito adde hunc puluerem, scinci caudarū & lumborum drachmas octo, seminis erucæ, nasturtij, pastinacæ, napi, asparagi, zingiberis, cinnamomi, piperis longi, †linguæ auis, ana drac. quatuor: cum prædictis misce. Postremò adde strobilorum depellatorum libram vnam & dimidiā, pistaciorum depellatorum vncias decem, cerebrorum passerum vncias duas: misce omnia probè, aromatiza drachma vna moschi boni. Datur ab vnc. semiss. ad vnc. vnam, cum vino generoso & puro, sed pauco.

† Tres tantum hodie.

† Semen est faxini.

Mista

Mista hæc conditura quæ promittit, potenter præstat: nam calidis humidis flatuosis ferè constat, qualia maximè sunt idonea Galeno libro quinto simplicium, ad semen non solum augendum, sed etiam promouendum. Cicerum autem decoctum secundum miscetur, quod flatu iuuat, & cum vretica sint, cætera ducunt ad partes genitiuas. Pro succo autem cepæ, mallem miscere succum bulborum, qui flatulenti sunt, & venter excitant Galeno libro sexto simplicium: quod & Martialis innuit hoc disticho,

10 Cum sit anus coniunx, cum sint tibi mortua membra.

Nil aliud bulbis, quàm satur esse potes.

Vel radices sola ex aqua aut lacte coctæ, melle deinde condiuntur: radices enim primò melle vix percoquantur, & mel coctione tam longa vretetur.

R Adix pastinacæ idem potest quod radix eryngij: & si militer conditur.

Conditur etiam ex melle & aceto elixa, sicq; in mensas nõ inutiliter venit: alij quoque aliter. Radices etiam dauci, cari, sesari, raphani, panacis hortensis, apij, & similiter calidæ, in pituitosis hominibus idem præstant etiam tantum frixæ, vel ex iure carniuum, aut cum butyro largo coctæ. Quin & raparum & naporum radices ex paucis aromatis conditæ & sumptæ, viribus sunt proximis, ari, dracõij, assatorum, bryonia, iridos, hermodactylorum, gentiana, asphodeli, pæonia vtriusque radices conditæ fuerint efficacissimæ. Elenij autem radix saccharo aut melle condita, partes nutritorias roborat, obstructa liberat, pesti resistit. Hactenus radices domesticæ quas vires conditæ habeant dictum est: nunc exotica sunt dicendæ.

30 **Z** Ingiber conditum intemperiem ventriculi frigidam & humidam sanat, & ab ea tardam & deprauatam coctionem quæ cibos in acidam cruditatem corrumpat. Viscerum lubricitatem corrigit, flatus dissipat, alimenti in hepar & cor

& corpus reliquum distributionem celerat: sic autem fit. Zingiberis recentis, si haberi potest, sin minus, saltem arte humectati pars vna coquitur, vt eryngium cum mellis partibus tribus, & sacchari parte vna. Sunt * qui zingiberis humectati, & eryngij portionem æqualem simul condiunt, fitq; delicatius. Quidam præterea cōdiunt aromatibus, alij aliter. Humectandum autē zingiber album, purum, recens, aqua affusā primū: deinde arena obrutū, vt in cepulis, myrobalanis mox dicam. simul cōdit.

Zingiber viride, nobis etiam vulgo dicitur, quia recens saccharo conditum, ob hæc delicatius affertur ex loco natali Arabia, & troglodytica in Aegyptum, & inde ad nos. Hyeme, & seni est, & aliter frigidis salubre: calidis natura aut morbo, & astate, est noxium.

Dizingiber idem pollens quod zingiber conditum sic fit: Sacchari albi partes octo, mellis albi partes quatuor. Saccharum aqua & melle solutum coquatur quantum necesse, tunc zingiberis boni, albi, læuissimè puluerati partes tres curiosè misceantur.

Despumatum sit mel.

Electarium hoc fuerit, vt vocat, tamen ob rei affinitatem & virium conditis iunxit. Potes etiam saccharo in aqua soluto & cocto puluerem hunc comprehendere, & in offas aut tabellas, vt vocant, formare: idq; ventriculo frigidofuerit salubre, & inflationi discutienda.

Acorus conditus cerebri & neruorum affectibus cōfert: conditur vt eryngium. Quin & singulis eius partibus duæ eryngij boni adduntur.

Acorus Indicus iam notior, & galanga maior dictus sumatur, non nostras palustris. Frigidis cerebri & neruorum affectibus saluber est sumptus, & ore diu retetus, qualis vsus est rectus eorum quæ his capitis affectibus prodesse volumus, vt inde vapor in cerebrum promptè tollatur. Idē pollet electarium diacorum à Mesue descriptum in sua praxi, capite de affectibus neruorum. Nostrum tamen acorum officina conditum habent, sed inutile omnino censemus ad neruorum & cerebri frigidos affectus. Quapropter damnā

us est atque abijciendus, ne posthac medici parum periti hallucinentur, & eius usu agros prodant, ac in sumptum non necessarium conijciant.

Lactucarum, buglosi, cirsiij, brassicæ, asparagorū, & aliarum herbarum multarum teneri adhuc caules, à multis hodie condiuntur saccharo, & iucundissimè eduntur.

Surculi conditi.

*

Saccharum rosatum, ventriculorum, & cor, & viscera reliqua firmat, ipforumque intemperiem humidam emendat: fit autem sic. Folia rosarum albarum vel rubrarum nondum perfectarum in umbra siccantur, donec ipforum humiditas excrementosa resoluatur: teruntur tunc in mortario lapideo, additur sacchari albi triplum, reponuntur vase vitreo aut vitrato pergamena operculato, mensibus tribus insolantur, in dies sæpe agitantur, soli auferuntur, seruantur. Sunt qui rosas omnino imperfectas condiunt, ut valentius astringant. Sunt item qui rosas non terunt, sed forficibus incisas cum saccharo manibus curiosè confricant, post insolant.

Flores conditi.

Conserua rosarum hodie ex solis rubris exunguatis, non siccatis, duplo saccharo conditis, mox

Cum agat hoc loco Mesues de floribus saccharo aut mel-
le conditis ad dulcorationem & conseruationem: rectius, rosas saccharatas aut mellitas appellauerit, & eodem modo

reponitur etiam citra insolatum.

violas, & flores buglosi, & rorismarini saccharatos aut mellitos: vel ut hodie omnes appellamus, conseruam rosarum, violarum, buglosi, rorismarini, quam saccharum, aut mel rosatum, violatum, buglossatum, rorismarinatum. Quin & hodie aliter nobis fit horum sic appellatorum vnum-

quodque. Nam rosas tantum rubris exunguatis recentibus tritis in mortario lapideo duplum sacchari hodie miscemus, mox citra insolatum reponimus, vase tamen non ad cumulum repleto, ut feruenti sit locus, nec foras exiliat. Saccharum rosatum fit saccharo soluto in aqua equali rosarum albarum, vel melius in succo rosarum rubrarum exunguatarum, & cocto ad iustam crassitiem. Id vero postremum vires quasdam aluum mouendi retinet. Sunt qui saccharum in aqua infu-

sionis aut coctionis rosarum rubrarum siccarum solutum co-
quunt:

quunt: sed hoc ut precedens rubrū est, & tanto præstantius eo, quod ex aqua rosarum fit albū, quanto rose rubra etiam à Mesue albis præferuntur. Intemperie calidam emendat, & partes, spiritusq; à calore dissolui periclitantes cogendo firmat, præsertim recens, & sitim extinguit. Ob hæc febribus biliosis iam coctis prodest ad seiscunciam, cū aqua frigida triplo: initio autem obstructionū & cruda adhuc materia, nocet. Antiquatum verò sanguinis sputo & sequenti hoc sputum phthisi prodest, ut mulier quædam largo huius usu à phthisi persanata narretur quorundā testimonio. Idē 10
 aqua hordei dissolutū disenterias lenit. Rosis tum siccis, tum recētibus, tum harū succo & aqua, ambarum quoq; decocto vel infuso variè utimur, ut in syrupis præcipuè audies. Rosas autem rubras intellige: nā albis non utimur nisi distillatis, dum recentes sunt, quòd sicca nihil oleant, cōtra quàm rubra. Sunt præterea qui rosarū & aliorū florū conseruā faciant ex folijs florum purgatis non tritis. saccharo optimo & siccißimo puluerato alternatim instratis, deinde insolatis, eoq; gratißimam, quòd tritura floribus odorem ferè auferit, vel saltem minuit. 20

Conserua
 violarum.

* Saccharum violatum bilis incendium sitimque extinguit: Saluum subducit: fit ut rosatum, nisi quòd violæ paulò diutius, & in umbra siccandæ, & cum saccharo insolandæ.

Violarum humiditatē excrementosam siccando vult absumi, ut in simplicibus docuit: quanquam sunt qui putant ob id quòd vim earum facilem resolui iudicant, minus diu siccandas in umbra, & insolandas. Valentius refrigerat quàm rosatum, sed ingratius. Fauces item & asperā arteriam lenit & dilatat, ob id biliosa cynanchæ & pleuritidi salubre est, si per se paulatim lambatur, vel eius vncia vna 30 cum aqua hordei paulatim sumatur. Horum violæ nigra seu purpureæ florum usus est etiam in melle violato, & syrupo

rupo violato multiplici. Flores violæ nigrae recentes cauda
& viridi ceu caliculo purgati in mortario lapideo triti du-
plo saccharo miscentur, max. ut conserua rosarum reponun-
tur, aut cum Mesue triplo saccharo aut melle. Efficacius fit
saccharum & mel violatum ex violarum recentium suc-
co, aut infusione multiplici.

Saccharum buglossatum cor ipsum roborat, eiusq; tremo- *
rem & syncopen sanat, manicos & melancholicos iuuat: fit *Conserua bu*
vt violatum. *glossi.*

10 *Datur ad vnciam vnam per se: miscetur autem saepe*
alijs cardiacis, vt saccharo rosato, margaritis, corallijs, &
similibus. Similiter fit ex floribus boraginis etiam recentibus,
& capitello cui inseruntur purgatis, in mortario lapi-
deo tritis: addito sacchari duplo, aut cum Mesue triplo.

Saccharum rosmarinatum, cor, ventriculum, cerebrum ro- †
borat, flatu pellit: fit vt rosatum.

Fit ex floribus roris marini, & harum partiu interperies
frigidas suo calore corrigit, quo etiam flatu dissipat. Sac-
charum quoq; cichoriatu fit seu conserua florum cichorij re-
20 *centiu ad partiu nutritoriaru intemperie calida, & obstru-*
ctiones. Fit ite ex floribus persici chalogoga & hydragoga,
ex floribus salviae ad frigidus affectus cerebri & neruoru:
ex floribus genista nostratis ad obstructions renum. In
his sacchari condituris, & in sequentibus ex melle his re-
spondentibus, singulis libris sacchari aut mellis adduntur
rosarum, violarum, & aliorum florum vncia quatuor, vt
triplum sit saccharum, & mel: hodie autem fere duplum
tantum miscent, vt sit valentius, licet ingratius. Quinetiam
flores capparis sale conditi seruantur, & flores genista
30 *nondum aperti aceto & sale seruati primis epulis cappa-*
rum loco sumuntur magno successu, nec ingrato sapore. ○

Mel rosatum sic fit: foliorum rosarum, vt dictum est, in *Mel sit de-*
vmbra ficcatorum partes duæ in mellis boni par- *spumatum,*
tibus

tibus sex coquantur clementer quantum oportet. Sunt qui foliorum loco succi eorum, & mellis portionem æqualem coquant. Alij foliorum & succi ana partem vnam & dimidiam, mellis partes tres.

Folia rosarum & Viola flores, & bugloſti, & roriſmarini, vt ſaccharo, ſic melle condiri diximus, vt delicatiora ſint, & ſeruari queant: Viribus autem tantum differunt, quantum mel & ſaccharum. Porro id mel roſatum nõ modo hac conſerua ſeu electarij mollis, aut eclegmatis forma die eſt vſu ſeruatur roſis tuſis, ſed etiam ſyrupi, cum ſcilicet colatum eſt. ¹⁰
 frequẽtius. Primum genus mellis roſati Meſua, ſunt qui appellant mel roſatum cum folijs, ſeu non colatum: ſecundũ ex ſucco ſcilicet ac melle, mel roſatum colatum: tertium verò ex ambobus miſtum. Hic autem mel roſatum ex tritis roſarum folijs recentibus facimus. Id verò poſteà igni liquatum, linteoq; percolatum, mel colatũ vocamus. Rectius ex infuſionis multiplicis roſarum recentium, & mellis pari menſura in ſyrupi conſiſtentiam mel roſatum colatum coquunt, & quò plures ſunt infuſiones, eò valentius: ex roſarum autẽ ſiccarũ infuſione non fiat, niſi medicus imperet. Secundam mellis ²⁰ roſati ſpeciem non ex equali ſucco & melle cũ Meſua coquit Aëtius: ſed ſuccum roſarum ex unguatarum melli tripulum miſcet, ac inſolat, aut colatum coquit: cui affine eſt Dioſco. ex ſucco roſarum, & melle rhodomeli, quanquã quomodo fiat, & qua vtriuſque menſura, non addat: nec diſſimile eſt Pauli rhodoſtactum ex duabus ſucci roſarum ex unguatarum partibus, & vna mellis coctis ſimul deſpumando ad partis quartã conſumptionem. Id mel roſatũ colatum ex largiore ſucco, vt triplo, aut multiplici infuſione cum pauco melle liquidius & potabile, fluxiones calidas, & febres ardentẽs etiam in acceſſionis vigore datũ larga ³⁰ copia, tempeſtiuè & cocto iam morbo febres acutas ſæpe extem

exemplo soluit sudore, aut acrium & calidorum succorum per aluū deiectione. Coquit mel rosatum vtrunque in partibus nutritorys pituitam, & terget (non enim hepar trāscendit eius facultas) coctionemq; suo calore modico iuuat: affectibus autem solum biliosis insalubre est, vt mel. Idem sex matutini a quibusdam datur vere ipso cum decocto ex vuarum passarum, anisi, glycyrrhiçæ, adianti albi, ana vnc. vna, mastiches granis sex, vt pituitam probè apparet purgationi insanis, sed egrotare timentibus, aut etiam tum
 10 agrotantibus.

Mel violatum, buglossatum, rosmarinatum, fit vt rosatum, nisi quòd rosmarinato sunt qui aromata adiiciāt.

Mellis violati vsus est frequens clysteribus, quoties abstergendum, refrigerandum, lubricandum: reliqua duo sunt rara, frequens tamen florum buglossi vtriusque, & roris-marini conferua, quam prius saccharum buglossatum & rosmarinatum Mesuæ vocari diximus, pro floribus buglossi & roris-marini, saccharatis, seu, saccharo conditis.

Mel passulatum quod vocant, quod ex viuis passis ca-
 20 lente aqua maceratis, coctis, colatis, ad mellis crassitiem recoctis, fit, est frequens in Mesuæ compositionibus, vt eclegmate pineo, elect. diabryonias: id nos inter sapas reiecimus: mel item emblicarum, scilicet myrobalanorum, hoc est, quo hæ sunt conditæ, & seruantur.

Conditum buglossi efficax & expertum ad cordis tremo-
 30 rem, stomachi imbecillitatem, deiectam appetentiam, Tria hæc ge-
 coctionem imbecillam, & formæ corruptionem: recipit bu-
 glossi, menthæ ficcæ, florum rosarum, corticum, aut foliorum acidum seu
 citri, ana vnc. tres: ozimi caryophyllati vnciam vnā: trium ge-
 30 nerum cydoniorum, trium generum pomorum, ana vnciam ce, dulcaci-
 vnam & dimidiā: ferici crudi incisi, nucis moschata, zedo-
 dum.
 riæ, galangæ, been vtriusque, santali citrini, croci, ana vnciam Crocus est
 vnam & dimidiā: ligni aloës drachmas duas: vini & aquæ ana largior.

lib. sex, mellis libras octo. aromatizetur moschi scriptulo uno, galliæ drachmis duabus.

*Semina con-
dita.*

Semina quoque non pauca, si magna sint, interdum depel-
lata: si parua, qualia tulit natura, saccharo ad syrupi consi-
stentiam cocto his manu subinde motis, succulsi, confricatis
paulatim cochleari affuso incrustantur, & ceu rectorio quo-
dam vestiuntur: quo modo citri corticem Mesues postea ve-
stiet, succussa tamen solum pelui, non etiam manibus versa-
tum: & nos arancij corticem minutim sectum, & cinnamomi
vulgaris integimus, & caryophyllum, vocamusq; saccharum 10
aranciatum, vel cannellatum. Idem in cortice cucurbitæ fit,
carbassatumq; vocant. Inter semina verò ferè incrustantur
amygdalæ frequentius dulces cum furfure parum terendo
ficcata, pistacia, strobili, nuclei persicorum, prunorum, cera-
forum, bombacis, coriandrum, anisum, anethum, fœniculum,
carum, cuminum, ami, semen agni, cannabis, amomum, car-
damomum, cardamum, cardamine, eruca, erysimum, sinapi,
urticæ, cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli semina: papaue-
ris albi semen, absinthij marini semen, quod barbotinam vo-
cant, & semen contra lumbricos. Sed ex his minora manibus 20
subiguntur, maiora pelui succussa integuntur, saccharo pri-
mum, ut dixi, cocto, ad postremum paulò crudiore, ut læues
& polita sint facie.

*Fructus con-
diti.*

Fructus aut saccharo, aut melle, aut ambobus condiuntur,
interdum integri & cum seminibus, sed ferè imperfectis,
interdum seminibus purgati.

*Ex fructibus siliqua non pauca adhuc tenera & viri-
des, ac molles, nondum ob siccitatem lignosa & exucca con-
diuntur: sic ceratium, cassiam Arabum, siliquam rapha-
ni, eruca, sinapis, leucoij omniv, erysimi, cardamomi cuius- 30
dam, à quibusdam condiri videmus, ut gratiora sint, &
viribus imbecilliora, quòd ante maturitatem decerpuntur:
sic & siliquastrum pyramidale dum viret, quidam con-
diunt, non expectata maturitate, per quam rubet semine
plano, flauo iura crocante, feruidissimo turgida, ventriculo
frigido saluberrima, Zingiberis conditi vice. Fructus verò
aly quibus est plus carnis, frequentius condiuntur ut ab ex-
teris*

teris sic à nobis. Externorum autem prius condituram declarabo, quòd pauci sint, & quorum declaratio lucem afferet necessariam Zingiberis condiendi prædicta humectationi. De myrobalanis ergo conditis dicendum est, post ad fructus nostrates transibimus, in quibus sermo & prolixior, & nobis multò utilior est futurus. Nam myrobalani conditæ maioris, quàm pro merito fieri hodie videntur, quasi pars pretij sit eas è longinquo venisse, & ob raritatem apud magnates magis in pretio sunt, quàm ob singularem aliquam facultatem, cum nihil aliud quàm valenter adstringere deprehendantur, ut taceam, quòd alioqui coctus sint difficiles, ut nescias an ventriculo coquendi sui difficultate plus obsint, quàm adstrictione roborando profint. Non addo, plurima ex adstringentibus, imò veriùs omnia quatenus adstringunt, & proinde siccant, nonnullas ventriculi imbecillitates, ut quæ ab intemperie sicca proveniunt, ledere, ut Galen. libr. method. 7. demonstrat. Quæ limitatione adhibita, sunt vera quæ à Mesue scribuntur, scilicet.

30 **C**Epulæ myrobalani conditæ stomachum & ventriculum Fructus exfirmant, appetentiam inuitant, coctionem promouent, terni conditi. rationalem animæ partem vegetam reddunt & sensificam: quapropter visum quoque clariorem, & vñ crebro iuuentutem diu tuentur. Accipiendæ verò sunt quotlibet humidæ & Eadè ipsa-recentes si harum est potestas, vel saltem arte & industria rum condidonea humectatæ, quæ stylo passim punctæ coquantur tura & his ex aqua igni lento, donec tenerescant. His in asserè immisis meclatio an aqua exprimatur. Deinde biduo hydromelite mergantur. tè in simpl. Deinde igni lento clemèter coquatur, vase vitreo recondatur, est scripta. ac melle cui incoctæ fuerint, mergatur. Datur post sex mēses. Arte autè sic humectantur. Infunde his aquam plurimā, infolla dies octo: deinde separatim obrue arena humida † quarto † Tertio, in quoque die nouanda, aqua sæpe superfusa, donec tumefiant, simpl. Mes. & humectentur: idq; vel in dolio, aut alio vase magno fiat, vel in fossa quadam subterranea magna & loco humido.

Cepula ex Aegypto condita in Italiã afferuntur, quia
 Verò cassiam olent, speciarij aqua madefactas rursus sac-
 charo condiunt. Humeſtatio autem earum, quã docet Me-
 ſues. ſuſpitionem quandam ingerit, recentes non fuiſſe Da-
 maſci tunc temporis, niſi dicas Meſuen addidiſſe hanc hu-
 meſtandi rationem, vt etiam exteris conſuleret, ſiccas ferè
 recipientibus. Hac autem arte poſſis fructus quoq; alios ſic-
 ciores recentibus ſimiles reddere. Quinetiam pruna paſſa
 modicè cocta, compuncta, in aquam frigidam mox coiecta,
 tumere multum vidimus, nec minus ſi quis ea paſſim pun- 10
 cta ſine coctione aqua frigida biduo maceret, quod & vna
 paſſa, & fructus alij, atque adeò piſces ipſi verum teſtatur.
 Hydromeli autem cui incocta ſunt, his exemptis percoquẽ-
 dum eſt ad aqua conſumptionem, poſt eo melle mergantur,
 vt in ceraſis, & fructibus alijs quos condimus, integros fa-
 cimus: eos enim quantum ſufficit coctos eximimus ne vrã-
 tur, aut diſtabeſcant. Humorem deinde per ſe percoquimus
 cum ſaccharo in ſyrupi conſiſtentiam, & fructibus vaſi ad
 repositionem impositis ſuperfundimus: ſic enim fructus in- 20
 tegriores manent, & cocto probè ſyrupo fideliter ſeruan-
 tur. Vna manè ieiuno dari poteſt ſingulis aliquot diebus. Pla-
 cent enim ſapore auſtero & per conditurã dulci, & nõni-
 hil aromatico. Quæ autẽ recentes ſunt condita, ſunt præſtan-
 tiores: ac diutius ſeruãtur, quã poſt humeſtationẽ cõdita.
 Ventriculũ roborant vt auſtera reliqua, appetentiã inuitãt
 ſucto ſtomacho, vt cætera adſtringentia, & cõtracto: coctio-
 nem iuuant per ventriculi roborationem, & ſuo calore mo-
 dico, quẽ aromatica qualitas indicat, & ſaccharũ, coctioq;
 acquiſiuit facultatẽ animalem per ſiccitũ vetriculum ſyn- 30
 ceriorẽ reddit, ob id vegetiorẽ. Nã lux ſicca, anima pruden-
 tiſſima. Ventriculi autem maximus eſt cum cerebro cõſen-
 ſus, & affectus ſuos hæ partes inuicem communes faciunt.

Proba autem coctione prima, si reliqua non errent, corpus belle nutritur, & iuuenili simile diu perseuerat, neq; humoribus excrementosis est obnoxium, nec inde orientibus morbis. Vt enim siccitates aeris imbribus in totum sunt salubriores, sic corpora sicca sunt a morbis ex putredine ortis tutiora, quam humida, ut docet Gal. lib. p. feb. temper. & lib. metho. 8. Ex his patet, quae prius diximus, eas in pretio maiori apud medicos haberi, quam sint merita, cum ex nostris fructibus non pauci, ut oliuae Colymbades, ut nuces conditae, ut ¹⁰ persica Corboliana, ut cydonia condita, ut pruna Damascena, & Iorrana, & Dactylia quae vocamus, si condiantur, eadem praestare possint. Quibus si quid exiguum desit, ut qualitas aromatica in his myrobalanis sane quam exigua, per rosas, per poma dulcia & odora, & alia propè infinita, impertiri promptè poterit.

EMblica myrobalani conditae ventriculum roborat, eius substantiam & facultatem contrahendo, & intemperiem humidam corrigendo. Haec autem aqua affusa soli exponenda ^{In simp. haec} donec tenerescant, & humectentur: tunc expressae, ut priores, ^{conditura an} hydromelite biduo macerantur: post igni lento coquuntur, ^{te est scri-} coctae ubi parum refrixerunt, mellis albi quarta parte adiecta ^{pta.} conduntur. Sunt qui praeterea condiant aromatibus, cinnamomo, xylaloë, cardamomo, croco, moscho, gallia, & similibus.

Datur una semel tota diebus aliquot, ut superior. Haec autem duae species quia sunt amplae, ad condendum sunt aptae, & item flauae. Ob id etiam conditae afferuntur: raro bellerrica, & nigrae recentes conditae afferuntur, & vires habent a Mes. adscriptas: ipse recetes aut illis proximae, non autem quae ligno aut verius lapidi siccitate & duritie persimiles in ³⁰ officinis habentur. Vide igitur ne opinione magis quam veritate adductus has myrobalanos tanti facias, & agros quatumuis opulentos sumptu parum necessario, ne dicam noxio, ipse oneres. Quam sim verus, iudicare possunt, qui usu harum

multo, parum admodum profecerunt. His autem si viderentur sit, malle contusas accurate probare, quam dentibus parum probe commansas deorare, ne sua dura substantia ventericulum ledant, & coctioni sui diutius resistent adeo, ut ne horis quidem quatuor (quantum tempus harum coctioni tribuere solenne est) percoqui possint, & forsitan vix semicoqui. Nuces myristica, hoc est, vnguentaria, vulgo moschata cum nullam moschi qualitatem olfactui praferant: recentes condita ad nos Lusitanorum navigationibus ex India conuehantur, nostris in glandibus amplioribus persimiles, cortice viridi, carnosio, & alio lignoso, inter quos est macis, & sub lignoso ipsa nux moschata nobis usu frequens ad ventriculi robur & intemperiem frigidam: conditam integram dono mihi incundissimo dedit Bertrandus in summo Parrhisiensi senatu Praeses consultissimus pariter ac aequissimus.

Fructus no-
strates con-
diti.

CYdonia condita fluore alui vomitumque sistunt, ventriculorum roborant, ob id & coctionem iuuant. Sic autem condiuntur. Cydonia ampla, nulla putredine vitata, depellata, intus purgata, in frustra idonea secta coque in iulepo multum aquoso: postridie in iulepo alio propemodum perfecte cocto percoque, aromatiza moscho, vase vitreo repone, eo iulepo cui incocta sunt superdato. Sunt qui ex melle coquunt, alij ex sapa, alij praeterea condiunt aromatibus, alij aliter.

Cydonia utraque intus & foris purgata, quadripartito diuisa, saccharo diuitibus hodie condiuntur, odore, sapore, et vim cydoniorum prope tota retinentia. Eadem quadripartito secta, diutius cocta ex aqua donec tabuerint, postea per linteam colata sine compressione, deinde cum saccharo percocta in cerati consistentia, faciunt gelatinam cydoniorum: quod est reliquum, violentius comprimenti cochleari cretum, & cum saccharo percoctum, ad emplastri prope consistentiam, cydoniatum vile constituit. Si autem tam clarum illud quam crassum simul cernantur, cum saccharo

charo vt prius percoquantur, Cydoniatum fit, quod omnibus in vsu est, quodq; ante epulas ad vnciã vnã sumptum aluum sistit: post epulas vero soluit, & vapores ad caput ex ventriculo attolli prohibet. Quæ virtus est etiam valentior cydonijs, & aliorum austerorum sub cineribus coctorum, sine saccharo sumptorum. Quorum ratio est initio lib. 1. & ab finem lib. 2. alimen. & lib. simp. cap. 5. & lib. 6. sani. tuẽ. Vbi diacydonium cydonijs conditis viribus affine describitur. Nam appetentiam excitat, quibus ea languet, coctionem iuuat parum feliciter coquentibus. In summa, ventris robur conciliat, & viscerum in eo omnium: ob id vomitum et fluorem alui cedit: sic autem fit. Accipe succi malorum cotoneorũ dulciorũ, & minus acerborum, ac maiorum (quæ Asiatici strugia vocant, Galli cotonea fœminina) & mellis optimi ana sextarios Romanos duos, aceti sextarium vnum & semissem. Hac cum super prunas modicè coxeris & despumaueris, immitte Zingiberis vncias tres, piperis albi vncias duas. Deinde rursus in simili igne recoques ad mellis crassitudinem stomachicis medicamentis debitã.

40 Datur mediocris mystri mensura horis duabus aut tribus ante cibum, vel aliquandiu post, vel ante cenam. Piper ad vncias tres, vel duas & semissem: Zingiber autẽ ad vnc. quatuor, si frigida intemperie laborat ventriculus: tolles omnino vtrunq; si calida: si neutra adsit, piperis. vnc. vna, Zingiberis vncia vna & dimidia sufficet, in qua media mensura cõponere satius est: in ipso autẽ vsu si opus est, aliquid vtriusq; adijcies: valētius idẽ adstringit ex succo cotoneorũ, quæ parua rotũda sunt, & absolute cotonea nobis dicuntur: Διά μύλων seu διάμυλον idem dicitur Galeno lib. 6.

30 c. ph. p. hoc est, ex malis scilicet cydonijs, quæ absolute μάλα dicuntur, vnde oleum μύλων id est, cydoniorũ & emplastrum μύλων, quæ colorẽ mali cydonij referunt ex erugine vsta

lib. 2. c. ph. g. Malo cydonio mistum scammonium efficit ipsum cholagogum Galeno libro primo alimentorum: unde, opinor, Arabum consuetudo emerfit, scammonium in malo cydonio ut mitescat coquentium, & inde etiam cydoniatum Lugdunense scammoniatum.

Idem diacydonium à Mesue in electarijs sic describitur.

Diacydonium factum cum succo cydoniorum, appetentiã languentem excitat: ventriculum & hepar roborat, coctionem iuuat & retentione, eam adstringendo: recipit succi cydoniorum & mellis despumati ana lib. tres, aceti boni, puri lib. duas: coque igni lento continenter despumando ad mellis crassitudinem. Tunc insperge piperis longi, zingiberis, cinnamomi ana vnciã vnã, caryophyllorum, ligni aloës ana vnc. dimidiã, moschi drach. vnius partẽ tertiam. Fit interdum etiam cū aliis aromatibus, interdum sine aromatibus, pro varia vtentium necessitate. Fit etiam cum saccharo: alii quoque aliter parant.

Si affectus
est frigidus,
desideratur.

Diacydonium aliud ventriculum firmat, coctionem iuuat, vomitum biliosum & pituitosum sistit, colorem corporis floridum efficit: recipit autem carnis cydoniorum in vino coctorum, & mellis despumati ana libras tres: percoque igne lento: tunc adde cinnamomi, caryophyllorum, cardamomi, galangæ, ana drachmam vnã: cinnamomi crassi drach. tres: zingiberis, piperis longi, macis, ana drach. quatuor. Si autem affectus est calidus, coquenda sunt cydonia cum aceti parte tertia vel dimidia: addito interdum succo malorum granatorum acidorum pondere cydoniorum dimidio: interdum etiam succo citri quarta parte ponderis ipsorum addito. Idque vel sine speciebus, vel cū spodii, oxyacanthes, rosarum rubrarum, trium santalorum, seminis oxalidis ana portione æquali: vel etiam cum aliis pro vario medicorum scopo. Aromatizant interdum moscho, interdum caphura, aliquando utroque: conditurque nunc saccharo, nunc melle.

Hoc duplex diacydonium ex electarijs huc iure optime transtulisse mihi videor, hodie succum hunc coctione & saccharo misto cogunt, vocantque gelatinam rem perlucidam pulcherrimam, & gratissimam. Idem varie purgatorium fit ab eodem in electarijs, hoc modo.

Dia

Diacydonion cholagogum colico dolori, & aliis partium nutritoriarum morbis salubre, accipit succi cydoniorum libras tres, mellis albi lib. duas, scammonij vnciam vnam & dimidiam, galliæ bonæ caryophyllorum, zingiberis, mastiches, piperis longi, cinnamomi, nucis moschatae, ana drach. tres: misce simul omnia. Da ab aureo vno ad tres: si facere vis cholagogū simul & phlegmagogum, misce scammonij drachmas quinq; turbith drachmas duodecim: si solū phlegmagogū, abiecto scammonio, misce turbith drachmas vigintiquinque, cnici excorticati, pondus scammonij: si bilem atram vis vacuare, prædictorum loco misce elleborum nigrum, vel epithymum. Quidam cum saccharo coquunt: alij quoque cum carnibus tantum: alij cum succo tantum: alij cum ambobus.

Diacydoniū huic simile habet Nicolaus Salernitanus in vsu frequentius, quam hoc, quod nonnulli quoque parant, sine aromatibus tamen potius. Diacydonium præter dicta Mesuæ est quadruplex in syrups, & conditum cydoniorum, seu miua aromatica, hoc est, succus ad mellis consistentiam coctus, & multis aromatibus conditus: hoc modo.

Conditum ex cydoniis ventriculum, hepar, & cætera viscera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, vomitum & lienteriam sedat, medicamentum est celebre, ac expertum: accipit autem succi cydoniorum acidorum lib. viginti, vini antiqui, boni lib. decē, coq; igni lento semper despumando ad tertiæ partis consumptionē, cola, residendo clarescat. Claro adde mellis boni & despumati lib. sex: iterū coq; despumando, & in eo suspēde nodulo ligata hæc aromata: cinnamomi, cardamomi ana drac. tres: caryophyllorū drac. duas, zingiberis, macis ligni aloës, mastiches ana drach. vnā & dimidiā, croci drac. duas, omnia præter crocū parū terantur, & suspendantur nodulo vt dictū est: identidē fricādo eū in ipso medicamento donec crassescat. Deinde aromatiza moschi drac. vnus parte tertia, galliæ drach. duabus: sunt qui saccharum mellis loco miscent, & vtrunque sine & cum aromatibus componunt.

Conditū ex cydoniis alterū idē pollens accipit succi cydoniorū libras centū, coq; in vase lapideo mundo igni lento ad dimidias, semper despumando, cola: horis circiter tribus resideat: claram partem exemptam, & vini antiqui libras qua-

Miua aromatica.

Miua simplex.

Mel hinc desit draginta coque prunis ad crassitiem. Nonnulli loco mellis ad-
deratur. dunt saccharum, alij etiam aromata ingerunt, & aromatizant
Tunc eadem ut prius.

prope est cum **C**onditum ex cydoniis tertium acetatum idem pollet
priori. quod priora, praesertim si etiam calida intemperies adest:
Mina aceta accipit succi cydoniorum libras sexaginta, coquantur ad di-
midias, percoque cum aceti albi libris viginti.

† Alij 40. Mellis aut sacchari libras octo, aut circiter, hinc quoque
tacet: haec diacydonio Galeni simplici est affinis.

Conditum ex cydoniis quartum, accipit succi cydonio- 10
rum acidorum lib. sexaginta: menthae siccae, & foliorum
citri ana vnc. octo, foliorum rosarum vnc. tres: coque ad dimi-
dias: cola cum vini albi antiqui libris viginti quinque, percoque
addito melle, vel saccharo, cum, vel sine aromatibus: quidam
item vini loco acetum incoquant.

Vt valen-
tius roboret
adstringen-
tia auget.

Haec omnia & praeter ea iulepum & Syrupus ex cydo-
nijs idem pollent, & ὕδρῳ μαλοῦ Pauli lib. septem ex suc-
ci cydoniorum sextarijs duobus, mellis sextarijs tribus, aqua
sextarijs sex, omnibus simul coctis ad tertiam partem, &
expumatis. Haec cum melle condita magis calent, & ter- 20
gent, minus stomacho incunda, cum saccharo contra. Dan-
tur ad vnc. duas, nunc per se, nunc cum aqua plantaginis,
menthae, rosarum, si aliud adstringenda est, postquam satis
fluxit, aut purgata est: alioqui putres materia ab his sup-
pressa putridas febres excitarent.

Quamuis haec condita inter Syrupos à Mesue scribantur,
huc tamen potius transferenda iure censui, quod cuique
est perspicuum, tum praeter haec iulepum & Syrupum habet
cydoniorum, & succum cydoniorum liquidum et siccatum,
ut post in Syruporum initio audies. 30

PYra condita, cor, & ventriculum roborant, condiuntur ut
cydonia.

Pyrorum ut aliorum quoque fructuum magna est differentia,
non in generibus solum, sed etiam eadem in specie, qua saporibus
distingues, ex his quoque facultates indicabis, ut lib. 4. simp.
docuit

docuit Gale. Ex pyris præsertim acerbis, aut acidis, & fructibus similibus tot compositionum genera fieri possunt, quos ex cydonijs dicta, & ea cum saccharo, vel melle, cum, vel sine aromatibus. Ex his quoque iulep. & Syrupus fieri potest, & succus horum liquidus & siccus seruari potest: eodem modo in fructibus propè reliquis, atque adeò in herbis ipsis facere possis. Est præter hæc syrupus de pyris, & succus pyrorum sole vel igni siccatus, vt in syrupis leges.

10 **P**oma condita cor firmant, syncopen & cordis palpitationem sedant: condiuntur vt cydonia.

Poma condienda sunt odora, hæc verò condita saccharo, partium principum intemperiem calidam siccam emendat refrigerante vi sua & humectate: odore autem etiam vitalem spiritum instaurant. Quam ergo syncopen & palpitationem emendent, ex his patet, quanquam deposito cortice & coctione odoris magnam partem deponant.

20 **C**onditum alterum de pomis salubre ad cordis & stomachi imbecillitatem, coctionemq; iuuandam, recipit carnium pomorum dulcium & redolentium, intus & foris purgatorum, & in frustra incisorum lib. sex, sacchari albi boni lib. quinque, aquæ rosatæ lib. duas, ligni aloës drach. quinq; , santali flauï drach. tres, caryophyllorum drachm. quatuor, cinnamomi drach. quatuor & dimidiam, ambrae drach. duas, moschi drach. vnus partem tertiam. Eodem modo condiuntur poma acida & parua, & aromatica, & dulcia. Sunt præterea ex pomis syrupi quatuor, & succus pomorum, vt cæc. siccatus, vt in syrupis dicemus.

Ex electarijs huc trās latum.

30 **S**accharo etiam condimus hodie cerasa, corna, Vuam oxyacantha, Vuam ribes nostratis: & ex his vt ex cydonijs & fructibus alijs gelatinam, vt vocant, coquimus, ex ribes verò omnium gratissimam sanis & febricitantibus.

Persica condita ventriculum calidum, & cor firmant, stimulant sedant, oris foetorem emendant: condiuntur vt cydonia.

Hæc, quòd frigida humida odorata sint, imbecillas

par

partes has ab intemperie calida sicca roborant, sitim extinguunt à calida, vel sicca, vel vtraque causa nasci solitam, vt lib. 1. simpli. cap. 30. præcipuè cum saccharo condita, vt lib. 7. simpli. cap. de melle: odore præterea cor ipsum, spiritumq; vitalem recreant, & oris odorem tetrum præcipuè ex putribus in ventriculo humoribus procedentem tegunt.

Conditum ex persicis ventriculi ardorè mitigando ipsum roborat, sitim extinguunt, tetrum oris halitum emendat: accipit persicorum propemodum maturorum intus & foris purgatorum, & succi persicorum aliorum ana lib. tres, sacchari albi libras duas: tere persica in medullæ consistentiam, coq; cum syrupo, vt in condito ex cydoniis diximus. Vbi coctum erit, pulueriza super ipsum ligni aloës, santali flaui ana drach. duas, cinnamomi, cubebæ, macis, ana drachm. quatuor, moschi scriptulum dimidium. Est cum sit sine aromatibus: salubre est ac expertum.

Vt sitim extinguat, & aliter refrigeret, humectet, tollenda sunt aromata.

Salubre, effi-
eas & in-
cundum.

Conditum ex prunis ventriculi ardorem, & inde natam sitim extinguunt, febres mitigat, aluum soluit: accipit carniū prunorum nigrorum, oblongorum, mediorum, subdulcium, elixatorum in aqua, cui portulaca incocta fuit, lib. duas, sacchari albi lib. vnam, aquæ violarum lib. duas: coq; igni lento ad crassitudinem, reconde vitreo vase. Da ab aureis quatuor ad sex aureos.

Conditum ex sorbis ventriculum roborat, immodicam purgationem sistit: accipit carnis sorborum propemodum maturorum coctorum in aqua, cui rosæ prius incoctæ fuerint, & cortices granatorum, libras quatuor: mellis, aut sacchari libras duas & dimidiam: coq; ad crassitudinem, & reconde vase: da vnciam vnam.

Fluorem alui immodicum sistit ante epulas sumptum, præsertim cum saccharo conditum. malicorij vnciæ duæ aut tres, rosarum vnciæ quatuor aquæ prius incoctæ fuerint. 30

Ex mespilis vtrisque, & similibus fructibus idem fieri potest.

Citra condita ventriculum, corq; roborant, coctionem iuuant, oris halitum commendat.

Cortices citrorum tam magnorum, quam vola manus capere potest, carne purgati lixiuio claro mergantur dies nouem, mutato ad diem quintum: post merge aqua clara, donec amaritudine deposita dulcescant: tunc vase mundo, aqua fontis plurima coquantur, donec tenerescant: aquosa deinde substantia ab his expressa in vase lapideo mergantur vigintiquatuor horas, iulepo sufficienti ex saccharo albo & aqua tripla constante, post coquantur igni lento ad penidiorum consistentiam. Extracti ex hoc iulepo cortices, vase vitreo reponantur, superfuso singulis vicissim velut incrustandis iulepo rosato ad medietatem, seu sacchari candefacti crassitiam cocto. Sunt qui ambra & moscho aromatizant. Datur post mensem.

Conditi cortices hi in compositiones cardiacas ob id recipiuntur, quia cor roborant, & calefaciunt. Conditur etiam caro quibusdam idem pollens, sed refrigerat, ut ambo simul condita sint temperata. Eodem modo condiuntur cortices aranciorum & limonum, quos vocant, quinetiam ipsi fructus parui toti condiuntur interdum, uti virentes multum nuces, & amygdala, & alia pleraque.

Conditum citri, cor, ventriculum, hepar roborat, coctionem iuuat, oris gratiam commendat: fit ex corticum, vel foliorum citri vncis quatuor, cydoniorum vncis duabus, pomis quatuor odoris frustratim sectis, maceratis biduo in vini antiqui libris octo cum pondere aromatum. Post aliquoties feruescunt, & cum mellis despumati, & sacchari albissimi, & aquae rosarum ana libris duabus, percoquitur in crassitudine iulepi, aromatizatur cum moschi granis quindecim: si autem recens, per se bibendum est: multo parcius coquatur. Vel fit ex corticum citri vncis septem, †buglosi vncia vna & dimidia, †Alj mss. melissophylli semuncia, caryophyllorum aureis duobus, ligni the sicca. aloes aurei semisse: macerentur triduo, vini boni lib. quatuor, post cum sacchari lib. duabus coque, aromatiza galliae aurei semisse, croci granis quindecim, mastiches drach. vna, moschi granis decem.

Idem pollet quod prius, & appetentiam excitat. flatus dis

dissipat, pulsum cordis emendat, intemperiem frigidā corrigit, ob id huc ex syrupis transtulimus.

Conditum ex fructibus appetentiam excitat, & bilem flavam ex ventriculo deturbat, eiusq; intemperiem calidā corrigit: accipit carnis cydoniorum, & pyrorum austerorum, & malorum acidorum ana lib. vnam: coque ex aceto forti, in quo rhus vigintiquatuor horis maceratus fuerit: deinde addita lib. vna omphaeij ex acinis cum feminibus multum diuque tritis expressi, & carnis forborum immaturorū vncias quinq;, omnia cum sacchari lib. quatuor coquuntur ad mellis crassitudinem: tunc adduntur succi baccharum, oxyacanthæ vnciæ duæ, spodij, seminis oxalidis ana vncia vna: percoctum conde vase vitreo. Datur à drachmis duabus ad drach. tres cum aqua frigida & succo citri, aut succo ribes, aut alio eiusdem naturæ.

Efficax est ac incundum: dari autem potest ab vnc. vna ad sescunciam, cum nullius in eo simplicis vires sint formidanda.

Conditum ex succo fructuum accipit succi cydoniorum ciam cocti ad dimidias lib. duas, succi malorum syluestriū, & pyrorum syluestrium cocti etiam ad dimidias ana libram vnam, vini antiqui libras duas: coq; vt prius cum, vel sine aromatibus, cum melle vel saccharo.

S E C